

L'ARTICLE

L'ARTICLE DEFINIT (O DETERMINAT)

L'alguerès mantén encara vives les formes de l'article arcaic LO, LOS, com en català nord-occidental (Lleida).

Així tenim

- ❖ LO, LOS (m., sempre al principi de la frase i després de paraula que acaba en consonant): *lo dia, los dies; lo jove, los joves; lo poal, los poals; lo televisor, los televisors; lo cutxo, los cutxos; lo dipòsit, los dipòsits; lo doctor, los doctors;*
- ❖ L' (més vocal o *h-*, al singular, m. i f.): *l'oli, l'àncora, l'embut, l'ull, l'hora, l'uncla, l'estiu, l'ètica, l'escola, l'habilitat, l'harmonia, l'ampolla;*
- ❖ LA, LES (f.): *la mare, les mares; la boca, les boques; la síndria, les síndries; la filla, les filles; la sabata, les sabates; la tassa, les tasses; la poma, les pomes.*

EXCEPCIONS

No s'apostrofa l'article femení LA en los casos

- ❖ *la ira; la una* (les 13h);
- ❖ quan s'estan indicant les vocals: *la a, la e, la i, la o, la u;*
- ❖ a davant de les paraules que comencen amb el prefix *a-*: *la anormalitat, la asimetria, la amoralitat* (perquè, en la pronúncia, això causaria confusió amb les correspondents contràries: *la normalitat, la simetria, la moralitat*).

- ❖ no s'apostrofa mai a davant de les paraules que comencen en *hi-, hu-, i-, u-* àtones: *la hipoteca* (i no **l'hipoteca*), *la iglésia* (i no **l'iglésia*), *la idea* (i no **l'idea*), *la humanitat* (i no **l'humanitat*), *la unió* (i no **l'unió*), *la indústria* (i no **l'indústria*), *la universitat* (i no **l'universitat*).

No s'apostrofa l'article masculí **LO** a davant de *iaio*: *lo iaio*.

Després de paraula que acaba en vocal o *-r* muda tenim també les variants contextuais de l'article masculí **EL, ELS**, que corresponen a les úniques formes de l'article de la llengua estàndard.

Efectivament, *el, els* són solament la forma ortogràfica moderna dels arcaics (però vigents en alguerès) *lo i los*, amb la caiguda de la vocal *o*, quan l'article masculí se troba després d'una paraula que acaba fonèticament en vocal. Antigament, la *e-* no veniva representada gràficament i s'escriviva un apòstrof a davant de la *l* (*'l, 'ls*), cosa avui inadmissible.

És per això que les formes *el, els* en alguerès se poden trobar exclusivament després de paraula que acaba en vocal o *-r* muda, sense ne pronunciar la *e-*:

- ❖ **EL**: *lo pare i el fill; comprar el pa; beure el vi;*
- ❖ **ELS**: *talla-te els cabells; obrir els ulls; jo i els amics meus.*

També utilitzem aquestes formes, dites *reforçades* després de la preposició *amb*, perquè aquesta, en alguerès, té la *-b* muda i pren una *a* dita *paragògica* (pron. [ama], com a Mallorca) que no s'escriu: *amb el cap, amb els companys, amb el temps, amb els altres*.

CONTRACCIONS

Les formes de l'article masculí (*lo, los, el, els*), precedides d'una de les tres preposicions *a, de, per* donen les contraccions AL, ALS; DEL, DELS; PEL, PELS:

al senyor, *als* minyons; *del* palau, *dels* jugadors; *pel* fet, *pels* pobres.

Les formes col·loquials **a lo, *a los, *de lo, *de los, *per lo, *per los* no són admissibles en la llengua escrita.

La forma de l'article singular L' (+ vocal) no fa les contraccions: *a l'home, de l'autor, per l'ús*.

ARTICLE INDETERMINAT

Són pròpies de l'article indeterminat les formes UN, UNA: *un* home, *una* dona, *un* ast, *una* mentida, *un* meló, *una* gonella, *un* síndic, *una* flor, *un* préssec, *una* caminera.

Lo femení de l'article indeterminat UNA, a davant de les paraules començades en vocal o *h-*, no se té d'apostrofar mai, també que hi sigui la tendència fonètica a l'elisió de la *-a*:

una altra (i no **un'altra*), *una* era (i no **un'era*), *una* hora (i no **un'hora*), *una* iniciativa (i no **un'iniciativa*), *una* obra (i no **un'obra*), *una* última (i no **un'última*), *una* olla (i no **un'olla*).